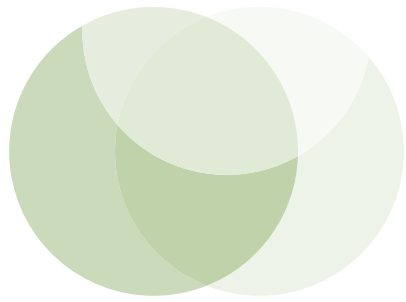

SKUPNOSTNO UČENJE V ČEZMEJNEM PROSTORU

Primer študijskih krožkov ob slovensko-italijanski meji

Priročnik je nastal kot učni pripomoček mentorjem študijskih krožkov. Prav tako je namenjen lokalnim skupnostim, da bi te bolje razumele model učenja v majhni skupini ter način njegove navezave na razvoj lokalne skupnosti in čezmejnega območja.

www.study-circles.eu

SKUPNOSTNO UČENJE V ČEZMEJNEM PROSTORU
Primer študijskih krožkov ob slovensko-italijanski meji

Naziv izdajatelja: Posoški razvojni center

Avtorji besedil: dr. Nevenka Bogataj, Patricija Rejec, dr. Natalija Vrečer, Elena Slanisca, Enrichetta Pinosa, Cinzia Gozzo, Cristina Totaro, dr. Giovanna del Gobbo, Mateja Pelikan, Mateja Skok in Tanja Krpan

Urednici: dr. Nevenka Bogataj, Patricija Rejec

Recenzentki: dr. Nives Ličen, dr. Giovanna del Gobbo

Lektorica: Špela Kranjc

Prevajalki: Laura Sgubin, Mateja Pelikan

Avtorji fotografij: Patricija Rejec, Blaž Jereb

Oblikovanje in tisk: Gaya d.o.o.

Naklada: 250 izvodov

Tolmin, oktober 2013

Publikacija je dosegljiva v elektronski obliki na uradni spletni strani projekta STUDY CIRCLES
www.study-circles.eu in spletni strani Posoškega razvojnega centra www.prc.si

Projekt je sofinanciran v okviru Programa čezmejnega sodelovanja Slovenija - Italija 2007–2013 iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj in nacionalnih sredstev.

Vsebina publikacije ne odraža nujno uradnega stališča Evropske unije. Za vsebino publikacije so odgovorni izključno avtorji besedil.

VSEBINA

1. UVOD	7
2. ŠTUDIJSKI KROŽKI	8
2.1 Temeljne značilnosti študijskih krožkov	8
2.2 Posebnosti čezmejnega modela študijskih krožkov	9
2.3 Temeljna načela čezmejnih študijskih krožkov	10
2.4 Teme čezmejnih študijskih krožkov	10
2.5 Medkulturna komunikacija v čezmejnih študijskih krožkih	10
3. LOKALNO OKOLJE	12
3.1 Potrebe v lokalnem okolju	12
3.2 Toskanske izkušnje s študijskimi krožki	12
3.3 Izbrani primeri študijskih krožkov iz Zgornjega Posočja	14
3.3.1 Študijski krožek – Rož'ce z okusom	15
3.3.2 Študijski krožek – Šola naravne gradnje	16
3.3.3 Študijski krožek – Med zgodovino in sodobnostjo	18
4. PREDSTAVITEV ČEZMEJNEGA OBMOČJA SLOVENIJA-ITALIJA	20
4.1 Goriška statistična regija	21
4.2 Furlanija - Julijska krajina	22
4.2.1 Terske in Nadiške doline	22
4.2.2 Brda in Goriški Kras	23
4.3 Vzhodni Veneto	25
5. MENTORJI ŠTUDIJSKIH KROŽKOV	26
5.1 Usposabljanje mentorjev študijskih krožkov	27
6. VIRI	28
7. PRILOGE	29
7.1 Podobnosti in razlike med slovensko prakso študijskih krožkov in študijskimi krožki v projektu čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007-2013	29
7.2 Izbrani statistični podatki za območje izvajanja projekta	30
7.2.1 Izbrani statistični podatki za obravnavan del Goriške statistične regije	30
7.2.2 Izbrani statistični podatki za obravnavan del Furlanije - Julijske krajine	30
7.2.2.1 Izbrani statistični podatki za območje Terskih in Nadiških dolin	30
7.2.2.2 Izbrani statistični podatki za območje Goriških Brd	31
7.2.2.3 Izbrani statistični podatki za območje Goriškega Krasa	31
7.2.3 Izbrani statistični podatki za območje Vzhodnega Veneta	32
8. VEČ INFORMACIJO IZVAJANJU ŠTUDIJSKIH KROŽKOV	33
9. OSEBNA IZKAZNICA PROJEKTA	34

1. UVOD

Priročnik za izvajanje študijskih krožkov na obeh straneh italijansko-slovenske državne meje je nastal pod okriljem projekta evropskega teritorialnega sodelovanja, in sicer kot del Programa čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007–2013.

Z njim vsem bodočim mentorjem študijskih krožkov in javnosti predstavljamo čezmejni model študijskih krožkov. V okviru omenjenega projekta smo pilotno prilagodili slovenski model študijskih krožkov, katerega avtor in koordinator je Andragoški center Slovenije, značilnostim kulture in potrebam obmejnega prostora ob državni meji. Razvojni izzivi prebivalstva Beneške Slovenije, vzhodnega Veneta, Terskih in Nadiških dolin, Brda in Krasa, Zgornjega Posočja, občin Kanal, Brda in dela Mestne občine Nova Gorica so podobni izzivom ljudi v drugih evropskih obmejnih regijah, zato lahko predstavlja slovensko-italijanski poskus temelj nadaljnjim korakom razvoja.

Evropa je polna meja, te pa poleg svoje temeljne vloge (delitev) lahko tudi povezujejo. In prav to želimo doseči s projekti čezmejnega sodelovanja. Učenje je zagotovo najboljša pot za povezovanje, primerljive geografske razmere in kultura pa so olajševalna okoliščina. Čas gospodarske recesije je izziv za vse evropske države, v njihovih robnih območjih pa je posebej viden.

V veliki večini evropskih primerov, tudi v primeru območja, ki ga zajema naš pilotni projekt, gre za podeželje. To je manj opremljeno z infrastrukturo, struktura prebivalcev je specifična, njihov vsakodnevni ritem je drugačen kot mestni. Pogosto so bolj navezani na naravne vire in pri tem razpolagajo z obilnimi izkušnjami. (Bliznja) mesta in podeželje so običajno komplementarno povezana, zato bi bilo logično pričakovati dvosmeren pretok znanja. Zaradi šibke izobraževalne infrastrukture na podeželju je ta pretok omejen. Projektno razvite možnosti so lahko pomemben korak razvoja npr. za presejanje prezrtosti lokalnih znanj ter njihovo vpenjanje v razvoj.

Študijski krožki lahko potekajo, kjerkoli so ljudje pripravljeni na sodelovanje in kjer ob šibki, a stalni državni opori sami prispevajo svoje izkušnje in čas. Njihov izjemno racionalen model ima svojo moč tudi v prepuščanju svobode odločanja udeležencem, s čimer se lahko sprosti njihova ustvarjalnost. Svobodna izbira pa tu

ne pomeni neorganiziranosti ali prostočasnega kramljanja, kajti na višjih ravneh organizacije so študijski krožki premišljeno vpeti v ustanove, te pa v tokove lokalnega, nacionalnega ali celo širšega dogajanja. Skupen cilj učečih se in njihovega institucionalnega konteksta je razvoj.

Temeljna metoda študijskih krožkov kot oblike vseživljenjskega učenja je dialog. V čezmejnem modelu dokazujemo, da je ta možen ali celo bolj kakovosten, če so udeleženci večji različnih jezikov, da je le cilj isti. Cilj vseživljenjskega učenja namreč ni le pridobitev izobrazbe in kvalifikacij za delo in poklic, temveč razširitev in uveljavitev spretnosti ter osebnostnih lastnosti za življenje. Taki lastnosti sta na primer prilagodljivost (ohrani naj izvorno identiteto) in inovativnost (naj ne bo sama sebi namen), obe še kako pomembni za delo in poklic. To velja tako za posameznike kot za skupnosti, čeprav o slednjih vemo še zelo malo.

Znanje potrebujemo za delo oziroma preživetje (»to work«), za kakovostno življenje (»to know«, »to be«) ter za povezanost z ožjim in s širšim okoljem (»to live together«). Za delo oziroma preživetje se usposobimo s formalnim izobraževanjem oziroma s poklicnim izobraževanjem ali usposabljanjem. Osebnostna rast in družbena kohezivnost pa sta mogoči le med radovednimi in skupnosti naklonjenimi ljudmi, ki z učenjem vplivajo na interese, značajske poteze, vrednote, odnos do sebe in drugih. Razsežnost trajanja učenja »od zibelke do groba« dopolnjuje njegova razsežnost širine, torej učenja povsod (ne le v šoli) in različnih vsebin s poudarkom na pozitivnem pristopu.

Študijski krožki izvirajo iz mikrolokalnega okolja in tja vračajo tudi svoje rezultate. Če delujejo dlje časa, z različnimi udeleženci in temami ter če je njihova gostota večja, lahko govorimo o učinkih tudi na višjih ravneh – v občini, regiji, državi. Prav k temu stremimo. Drug pomemben cilj je spodbuditi udeležence, da za vsebino študijskega krožka izberejo tiste teme, ki bodo spodbujale razvoj.

Na Krasu in v Brdih je zelo razvito vinogradništvo, številne so možnosti za kolesarske izlete ali druge aktivnosti v naravi skozi vse leto. Bogati sta naravna in kulturna dediščina, na njuni podlagi se odpirajo možnosti za razvoj turizma ter oživetev izumirajočih obrti. V Goriških Brdih je oživelo oljkarstvo, v Lokovcu je vse bolj živo kovaštvo, na Trnovsko-Banjški planoti je zaživel zeliščni center.

Vse to so za lokalno prebivalstvo izzivi, priložnosti, pa tudi težave. K premagovanju slednjih in odpiranju čim večjega števila priložnosti naj pripomorejo študijski krožki kot možnost za učenje po meri skupnosti in njenih ljudi.

2. ŠTUDIJSKI KROŽKI

2.1 Temeljne značilnosti študijskih krožkov

Študijski krožek je brezplačna splošnoizobraževalna oblika prostovoljnega učenja odraslih, ki poteka nehierarhično in se zaključi z akcijo, katere namen je predstavitev aktivnosti krožka širši javnosti.

Odnosi v krožku so enakopravni, sproščeni in prijateljski. Delo je ustvarjalno, sodelovalno in načrtovano. Začneta in ženeta ga potreba in zanimanje posameznika, ki se po svojih močeh in volji dejavno vključuje v učenje in delo krožka. Krožek vodi za vodenje posebej usposobljen mentor. Tako učenje je zahtevno, vendar daje udeležencem posameznika svobodo in smisel.

Udeleženci krožka sami določajo kaj, kje in kako se bodo učili, sami načrtujejo način dela v njem in se učijo toliko časa in tako poglobljeno, kakor si sami želijo. Z demokratično menjavo znanja, spretnosti in izkušenj spodbujajo svojo intelektualno rast, vzpostavljajo in krepijo vezi med ljudmi ter pomembno pripomorejo k bolj kakovostnemu življenju v svojem okolju.

Ob zaključku krožka osvojene novosti predstavijo širši javnosti v obliki predavanj, razstav, ekskurzij, literarnih večerov, izdaje brošur in celo rednih glasil. Pripravijo gledališke in druge predstave, s čimer odrazijo vsebino krožka in ustvarjalnost udeležencev ter prispevajo k razvoju svojega kraja.

Osnovni model, temelječ na slovenskem z dvajsetletno prakso, kaže, da so slovenski študijski krožki drugačni od ustaljene predstave o učenju. Morda so prav zato privlačni in tudi zares lepi. (Študijski krožki, osebna izkaznica <http://sk.acs.si>)

Temeljne značilnosti študijskih krožkov so:

- Akterji v študijskem krožku so mentor in udeleženci (med njimi je izbran animator).
- V krožek se vključi od 10 do 12 oseb.
- Osnovna metoda izobraževanja v študijskem krožku je dialog.
- Udeleženci skupaj z mentorjem načrtujejo svoje izobraževanje, na mentorjev predlog si zastavijo cilje, operativni načrt in metode izobraževanja. Ko pretehtajo svoja pričakovanja, interese, težave, želje in možnosti glede virov znanja in časa, ki so ga pripravljene vložiti v študij, si pripravijo skupni načrt in tudi individualne načrte izobraževanja.
- Vsak študijski krožek si že v začetku zada tako izobraževalni cilj (novo znanje) kot tudi akcijski cilj (prenos naučenega v okolje).
- Teme, ki jih obravnavajo študijski krožki, so lahko zelo različne. Ključen je njihov temelj v lokalnih potrebah, lokalnih znanjih, kamor tudi vračajo rezultate svojega dela.
- V krožku so obenem vsi učitelji in vsi učenci.
- Vsi izmenjaje prevzemajo moderatorsko vlogo. Sprva predvsem mentor povezuje pogovor in skrbi za to, da udeleženci sproti ugotavljajo, kako uresničujejo cilje, v katero smer je treba razvijati in poglobljati delo in kako smiselno razdeliti naloge. Kasneje poskrbi tudi za to, da posamezni udeleženci postopno prevzemajo moderiranje srečanj, da skrbijo za evalvacijo in usklajujejo nove naloge.
- Študijski krožek je v načelu brezplačna oblika izobraževanja odraslih.
- Poteka kot zaporedje več srečanj članov v daljšem, nekajmesečnem obdobju.
- Vsako srečanje študijskega krožka traja od dveh do štirih andragoških ur (andragoška ura traja 45 minut).
- O študijskem krožku lahko govorimo, kadar je srečanj vsaj 12, opravljenih pa vsaj 40 ur.
- Skupina se sama dogovori, kolikokrat se bo sestajala – enkrat ali dvakrat tedensko ali enkrat na štirinajst dni ali celo enkrat mesečno. Med srečanji je potreben čas za samostojen študij in raziskovanje.

2.2 Posebnosti čezmejnega modela študijskih krožkov

Čezmejni model študijskih krožkov je nastal na podlagi osnovnega izhodišča projekta: vlaganja v ljudi z učenjem.

Model vsebuje vse doslej predstavljene značilnosti in načela (opisana na strani 10) študijskih krožkov. Njegova posebnost je prilagoditev značilnostim obmejnega prostora, ki je v večini evropskih držav tudi pretežno ruralni prostor, vezan na bližnja mesta. V primeru projekta Study Circles je to na slovenski strani del območja Goriške statistične regije, na italijanski strani pa območje Vzhodnega Veneta, Terskih in Nadiških dolin, Brd in Krasa.

Namen čezmejnega modela študijskih krožkov je:

- povezava, spodbuda ter uveljavitev lokalne izobraževalne ponudbe na področja kulture, tradicije in okolja;
- upoštevanje obstoječe vizije razvoja ponudnikov ekoturizma, različnih oblik izkustvenega učenja (npr.: ekovasi, učni poligoni), pridelovalcev zdrave prehrane in zaposlenih v Triglavskem narodnem parku, vendar je razvoj tovrstnih učinkovitih praks šele na začetku;
- omogočiti in spodbuditi sodelovanje med nosilci gospodarskih dejavnosti in ustanovami ter razvojnimi agencijami, ki v lokalnem okolju izvajajo izobraževalne procese;
- aktivirati domačine, da si z učenjem razširijo svoje razvojne priložnosti.

To pomeni spodbudo območju za:

- lažji dostop do možnosti vseživljenjskega učenja (ker je vseživljenjsko učenje bolj odprto in prilagodljivo razpršenemu prebivalstvu, oddaljenemu od obstoječih možnosti);
- višje vrednotenje in izmenjavo obrtnih znanj preko meje (ki jih je treba ohraniti in oživiti zaradi obogatitve lokalne ponudbe in nadaljnega razvoja območja);
- uveljavljanje lokalnih znanj ter inovativnost in konkurenčnost območja;
- razvoj mrež sodelovanja med mikro podjetji v turističnem sektorju in z njim povezanih sektorjih (kmetijstvo in obrt) ter za razvoj

skupnih iniciativ, usmerjenih k izboljšanju kakovosti, prepoznavnosti in pestrosti lokalne ponudbe;

- izmenjavo znanja na ravni skupnosti, da izkušnje postanejo dostopne vsem;
- povečanje socialne integracije z vključevanjem ženske populacije s podeželja in ostalih ranljivih ciljnih skupin v aktivnosti študijskih krožkov.

Primerjava med izvornim slovenskim in novim čezmejnem modelom študijskih krožkov je natančneje predstavljena v prilogi na strani 29. Potek čezmejnega študijskega krožka je podoben osnovnemu slovenskemu modelu. S pomočjo mentorja udeleženci sooblikujejo izobraževalni načrt na podlagi skupnega cilja in potreb v lokalnem okolju. Pri tem uporabijo znanje in izkušnje udeležencev, ki so običajno domačini in so ga pridobili tako v formalnem kot tudi v neformalnem izobraževanju. Skupina izbere vire in vsebine, s katerimi lahko udeleženci poglobljajo svoje znanje ter se pri tem povezujejo s podjetji, ustanovami in organizacijami v lokalnem okolju, lahko pa tudi širše.

2.3 Temeljna načela čezmejnih študijskih krožkov

Učenje v študijskih krožkih se razlikuje od drugih oblik učenja zaradi:

- enakosti in demokracije (načelo se nanaša na odnose v skupini);
- dejavnega sodelovanja (načelo se nanaša na odgovornost posameznika);
- svobode oblikovanja ciljev, izbire kraja, časa, zahtevnosti in intenzitete;
- kontinuiranosti in načrtovanja;
- prepletanja prostovoljstva in javnega financiranja (za učna gradiva, za prostor, kjer po-

teka, za izvedbo zaključnega dogodka, imenovanega akcijski cilj, itd.);

- dogodka, izdelka, akcije oziroma predstavitve aktivnosti študijskega krožka javnosti.

Načela študijskih krožkov so skladna z načeli slovenskih in evropskih dokumentov o izobraževanju in razvoju (Strategija razvoja Slovenije, Resolucija o Nacionalnem programu izobraževanja odraslih, Odredba o standardnih in normativih v izobraževanju odraslih, Memorandum o vseživljenjskem učenju).

2.4 Teme čezmejnih študijskih krožkov

Čezmejni študijski krožki imajo vse značilnosti študijskih krožkov in tudi nekaj posebnosti, ki jih predstavljamo v nadaljevanju. Pilotne izvedbe študijskih krožkov v okviru čezmejnega projekta so vezane predvsem na tematiko turizma, obujanje starih obrti, zaščito kulturne in naravne dediščine, trajnostno kmetijstvo ter tipične lokalne proizvode.

Tako sta vsaj dva čezmejna študijska krožka tematsko vezana na ovrednotenje znanj ter zaščito kulturne in naravne dediščine (vsaj eden je na temo okolju prijaznih tehnik kmetijske proizvodnje) in vsaj dva na teme, ki so vezane na ovrednotenje lokalnega znanja za prekvalificiranje turistične ponudbe in tipičnih lokalnih izdelkov.

2.5 Medkulturna komunikacija v čezmejnih študijskih krožkih

Temeljna metoda študijskih krožkov je dialog. Ko govorimo o dialogu, gre pravzaprav za medkulturni dialog, saj v njem sodelujejo udeleženci, za katere so značilne kulturne razlike. Udeleženci študijskega krožka se namreč razlikujejo glede na starost, izobrazbo, spol, etnično in kulturno pripadnost, jezik, interese, potrebe itd. Pri krepitvi medkulturnega dialoga v študijskem krožku ima pomembno vlogo mentor, ki mora ustvariti pogoje, da se uspešen medkulturni dialog lahko razvije.

Medkulturni dialog je lahko uspešen zgolj takrat, ko so udeleženci v njem enakopravni

(Parekh 2000). Da je mentor zmožen ustvariti pogoje za medkulturni dialog, potrebuje medkulturne kompetence, ki mu omogočijo, da uspešno upravlja s kulturnimi razlikami, značilnimi za sodelujoče. Pomembno je torej:

- da je mentor spoštljiv do drugih udeležencev;
- da je odprt za kulturne razlike in tradicije, ki jim pripadajo udeleženci;
- da želi spoznati značilnosti kultur drugih udeležencev;
- da je prilagodljiv;
- da spoštuje vrednote udeležencev iz drugih

kultur in ni etnocentričen, to pomeni, da ne sodi vrednot svoje kulture za večvredne od vrednot kultur, iz katerih izhajajo drugi udeleženci, kajti od vsake kulture se lahko kaj naučimo;

- da se dobro zaveda lastne kulturne identitete, saj se le tako ne bo čutil ogroženega od identitete pripadnikov drugih kultur;
- da je toleranten do nejasnih situacij, saj se v večkulturnem okolju pojavlja še več nejasnosti kot v monokulturnem.

Pri organizaciji čezmejnih študijskih krožkov ne smemo upoštevati zgolj različnih jezikovnih in kulturnih zmožnosti udeležencev, temveč tudi njihove različne izobraževalne potrebe, zato je treba pri določitvi tem študijskega krožka izhajati iz potreb udeležencev na obeh straneh meje.

Tudi sposobnost empatije je ena izmed ključnih medkulturnih kompetenc (Vrečer 2011), vendar pa medkulturne kompetence niso pomembne zgolj za mentorja, temveč tudi za ostale udeležence študijskih krožkov, saj jih potrebujejo za uspešno medkulturno komunikacijo. Mentor zato spodbuja tudi krepitev medkulturnih kompetenc pri udeležencih. Medkulturne kompetence pa ne omogočajo zgolj uspešne medkulturne komunikacije, temveč tudi osebno rast in krepitev kulturne inteligence. Krepitev slednje je proces vseživljenjskega učenja.

Ker študijski krožki temeljijo na komunikaciji, je osrednjega pomena tudi jezik, ki se uporablja v čezmejnem študijskem krožku. Če so v njem udeleženci, ki govorijo dva različna jezika, je potrebno, da udeleženec, ki obvlada oba jezika, deluje kot prevajalec. Če je takih udeležencev več, se izbere tistega, ki ima več medkulturnih kompetenc. Če nihče izmed udeležencev ne obvlada obeh jezikov, se lahko v skupino povabi osebo iz lokalne skupnosti ali drugega prevajalca, ki sicer ni član študijskega krožka. Po potrebi, če znajo vsi udeleženci angleško, se lahko v krožku poslužijo tudi angleščine, ki deluje kot lingua franca, priporočljivo pa je, da se vsak udeleženec čezmejnega študijskega krožka lahko izraža v maternem jeziku. Jezik, ki se uporablja v študijskem krožku, je treba torej prilagajati zmožnostim udeležencev.

Za čezmejne študijske krožke je priporočljivo, da se srečujejo izmenično enkrat na eni strani meje in enkrat na drugi strani meje. Tudi akcijski cilj naj se izvede dvakrat – na obeh straneh meje. Poročanje je prav tako priporočljivo v obeh jezikih.

3. LOKALNO OKOLJE

Pomemben poudarek študijskih krožkov je, da črpajo iz lokalnega okolja in vanj tudi vračajo rezultate. Kaj je torej mišljeno s pojmom lokalno okolje? V slovenskem izobraževanju odraslih (Drofenik s sodelavci, 2011) se kot lokal-

no okolje oziroma lokalna skupnost razume območje občine, vendar slovenski študijski krožki delujejo na bistveno nižji ravni lokalne skupnosti – v naselju.

3.1 Potrebe v lokalnem okolju

Uporaba izobraževalnih metod in postopkov, ki jih predvideva neformalno izobraževanje, je v kontekstu lokalnega razvoja še posebej zanimiva. Omogoča kritično prepoznavanje problemov in njihovo reševanje. Poenostavljeno to pomeni, da se s takšnimi načini izobraževanja spodbuja izražanje specifičnih izobraževalnih potreb, ki bi sicer lahko ostale neopažene, mogoče pa jih je usmeriti celo v formalno izobraževanje.

Prva naloga mentorja je prav gotovo zelo do-

bro spoznati okolje, v katerem bo izvajal študijske krožke. Le na takšen način bo namreč lahko izhajal iz konkretnih potreb ljudi, ki tam živijo. Opisi posameznih območij so le splošna predstavitev podobnosti in razlik okolij, kjer bodo potekale posamezne pilotne izvedbe študijskih krožkov. Statistične in geografske podatke o demografskih in gospodarskih kazalnikih je dobro dopolniti z vedenji o konkretnih potrebah, željah in interesih domačinov.

3.2 Toskanske izkušnje s študijskimi krožki

Dežela Toskana je z začetjem smernic za regionalni sistem izobraževanja odraslih kot inovativni element vpeljala prav študijske krožke. Z njimi želi podpreti in spodbuditi operativno obliko, skladno z evropskimi smernicami, s katero bi odgovorila na potrebo po večjem številu priložnosti za pravico posameznika do vseživljenjskega učenja. Deželni dokumenti so tako poudarili, da študijski krožek predstavlja predvsem ukrep, ki je usmerjen v ponudbo izobraževalnih priložnosti, organiziranih zaradi izražene povpraševanja.

Primer iz Toskane razlaga študijski krožek kot sredstvo, ki znotraj deželnega sistema vseživljenjskega učenja omogoča javnim ustanovam, da se približajo vedno novim izobraževalnim potrebam. Prednosti, ki jih takšen sistem zagotavlja, so predvsem v odkrivanju izobraževalnih potreb, ki jih izobraževalne ustanove niso zaznale. Jasne so postale v trenutku, ko se

je združila skupina oseb, zato so učinkovitejše od drugih oblik. Dinamičnost sistema, ki je osnovan na omejenih časovnih ciklih in na sorazmerni debirokratizaciji postopkov, zagotavlja stalno posodabljanje povpraševanja. Potreba po odkrivanju izobraževalnih potreb, ki jih izobraževalne ustanove niso predhodno zaznale, daje študijskim krožkom pomembne priložnosti na lokalni ravni. Ugotavljajo in zadovoljujejo izobraževalne potrebe, ki niso bile izražene oziroma jih tradicionalna izobraževalna ponudba ni zadovoljila. Del javnosti, ki je izključena iz tradicionalnih oblik izobraževanja, se je tako lahko vključil in aktiviral. Promocija študijskih krožkov kot izobraževalne oblike, osnovane na preureditvi tradicionalnega razmerja povpraševanje/ponudba, se pojavlja kot možen odgovor na zahteve po iskanju inovativnih in primernih oblik za sistematično ugotavljanje potreb ter večjo pozornost dostopnosti izobraže-

vanja in torej pozornost pravici do enakih možnosti.

Študijski krožek je lahko tudi »delavnica« oziroma način za povečevanje kompetentnosti za lokalni razvoj. To pomeni, da lahko postane celo sredstvo za upravljanje območja po načelih trajnosti ter spodbuda inovativnosti proizvodnega in podjetniškega sektorja.

Skladno z načeli endogenega razvoja je treba upoštevati vlogo, ki jo ima socialni kapital (človeški viri, človeški potencial ...). Ljudje in odnosi med njimi so ključni za spodbujanje in prenos inovacij, kroženje znanja različnih akterjev v nekem prostoru.

Inovativne rešitve nastanejo in se razvijajo v okoliščinah, kjer se znanja in kompetence ovrednotijo in kritično uporabijo glede na razvojne rešitve, tudi tiste, ki niso lokalne ali strokovne. Iskanje rešitev in dialog naj vsebujeta priznavanje in upoštevanje lokalnih oblik izražanja znanja, omogočata rast in povečanje vrednosti.

Študijski krožek je primerno sredstvo za izobraževalno aktivnost, ki je hkrati poučna in raziskovalna, saj pomaga pri iskanju rešitev za lokalne probleme.

Izobraževalni model študijskih krožkov je osnovan na izobraževalnem ovrednotenju znanja udeležencev. Tako lahko s študijskimi krožki iščemo možne odgovore na naslednja vprašanja trajnostnega, notranjega in inkluzivnega razvoja:

1. Kako naj lokalne skupnosti ugotovijo in prepoznajo vrednost znanja v realnem demokratičnem kontekstu upravljanja z naravno in kulturno dediščino?
2. Kako naj ti procesi predstavljajo konkretne izobraževalne aktivnosti v lokalni skupnosti in postanejo oblike opolnomočenja in spodbujanja aktivnega državljanstva?
3. Kako ovrednotiti materialno lokalno znanje na način, da bo imelo gospodarski učinek tako na proizvodnjo kot na podjetništvo, hkrati pa omogočiti vrednotenje nematerialnih znanj, védenj in kompetenc, vezanih na proizvodnjo?
4. Kako to znanje popularizirati, kako naj postane del lokalne skupnosti in vseh generacij?

Izobraževalni cilj študijskega krožka je skupaj z lokalno skupnostjo poiskati in aktivirati lokalna znanja in védenja:

- za potrebe razvoja območja (dediščina območja, s katero razpolaga skupnost),
- za sistematizacijo z ustrežno dokumentacijo,
- za razpoznavnost lokalnega kulturnega bogastva, ki bo lokalni skupnosti prineslo korist.

Rezultati študijskega krožka lahko postanejo izhodišče za študij in nadaljnje delo v šolah ali drugih izobraževalnih ustanovah za odrasle oziroma v poklicnem izobraževanju. Znanja in rezultate bi lahko predstavili na začasnih ali stalnih razstavah, v muzejih ali jih uporabili v participativnih programih za marketinške aktivnosti območja kot sredstva za promocijo lokalne dediščine. Z uporabo ustreznih komunikacijskih metod bi ovrednotili razvojne potencialne, družbeno-ekonomske in naravne značilnosti ter spodbujali lokalno podjetništvo na čezmejnih ravni. V nadaljevanju so na kratko predstavljeni le nekateri vplivi študijskih krožkov na lokalni razvoj:

- vrednotenje znanj in kompetenc skupnosti, začeni s spremembami na čezmejnem zgodovinsko-kulturnem področju;
- vrednotenje tehnik in proizvodov čezmejnega območja;
- okrepitev lokalne identitete, ki naj bo odprta, z ovrednotenjem kompetenc in kulturnih posebnosti za potrebe ustvarjanja inovacij;
- oblikovanje inovativnih izkušenj in dobrih praks;
- iskanje področij za morebitne regionalne blagovne znamke na čezmejnem območju;
- iskanje trgovskih prostorov, skupnih vsem območjem;
- ovrednotenje in okrepitev lokalne dediščine za bolj usklajen razvoj turističnega sektorja na obravnavanem območju.

3.3 Izbrani primeri študijskih krožkov iz Zgornjega Posočja

Študijski krožki so primarno namenjeni učenju. To pomeni, da posameznika nagovarjajo k širjenju obzorja s poslušanjem, z izražanjem, branjem, nastopanjem, iskanjem podatkov in novih zornih kotov, izmenjavo stališč, izpopolnjevanjem ročnih spretnosti. Dajejo možnost razvijanja različnih veščin. Mnogim je to velik izziv, pa tudi priložnost, ki je doslej niso imeli.

Predstavljene primere smo izbrali na osnovi dveh kriterijev:

- prispevali so k razvoju,
- izvirajo iz vsaj desetletne prakse Zgornjega Posočja (na novogoriškem se razvijajo šele v zadnjem času).

Pričakovanja, da bo že en študijski krožek spremenil trend razvoja, na katerega so vplivi danes globalni, so pretirana. Vendar so študijski krožki pod določenimi pogoji lahko osnova razvoja. Pogosto so prva faza tega razvoja, ko sta potrebna motivacija ter oblikovanje skupnega cilja.

Argumenti za trditev, da tudi študijski krožki prispevajo k razvoju, so osnovani na večletnem primeru slovenskih študijskih krožkov. Strnili smo jih v naslednjih alineah:

- Večina krožkov je medgeneracijskih. Četudi narašča število krožkov, v katere so vključeni predstavniki treh generacij in ostaja delež mladih nizek (Cepin, 2012), govorimo o medgeneracijskem učenju in prenosu znanj – medgeneracijsko sodelovanje za doseganje akcijskega in učnega cilja. Doseganje obeh ciljev je možno le, če skupina poenoti interes in se uskladi za njej lastno pot zadovoljevanja tega interesa. To je možno le ob pogoju, da v skupini vlada medgeneracijsko sožitje.

- Nekoliko več kot polovico finančnih virov za študijske krožke v Sloveniji prispeva država. Študijski krožki samoiniciativno prispevajo skoraj polovico potrebnih sredstev ter z njimi oplemenitijo proračunska sredstva. Dodatne virov najdejo v mreži sodelavcev, zlasti institucij. Po podatkih za leta 2007–2009 približno četrtina vseh študijskih krožkov za svoje delovanje pridobi tudi nefinančne virov. To pomeni, da udeleženci sami prispevajo npr. material, prostor za izvajanje krožka ipd. ter tako pomagajo, da se študijski krožek lahko izvede. (Bogataj, 2012)
- Podrobnejša kvantitativna in kvalitativna analiza slovenske prakse zadnjih let je pokazala, da lahko na urnejše in bolj neposredne gospodarske učinke računamo le pri določenem strukturnem tipu študijskih krožkov: kjer so udeleženci večinoma podeželani, predvidoma pa so razvojno bolj impulzivni tudi mladi (žal v preučevani praksi primanjkuje mladih, zato ta trditev ostaja le na ravni predvidevanja).

V nadaljevanju predstavljamo izbrane primere študijskih krožkov, ki jih je Posoški razvojni center izvedel na območju Zgornjega Posočja. Organizacija študijske krožke na omenjenem območju izvaja od leta 2003 in jih je v desetih letih izpeljala 53. V njih se je učilo več kot 500 ljudi. Iz pisane palete tematsko zelo različnih študijskih krožkov smo izbrali primere po naslednjih kriterijih:

- tematsko najbolj sovpadajo s tematiko čezmejnih pilotnih izvedb študijskih krožkov;
- so imeli/imajo velik vpliv na dogajanje v lokalnem okolju, in sicer so aktivirali in povežali lokalne ljudi in institucije;
- so popestrili ponudbo na lokalni tržnici in v posameznih primerih vodili tudi v začetek dopolnilne (gospodarske) dejavnosti;
- so povečali lokalno samooskrbo.

3.3.1 Študijski krožek – Rož'ce z okusom

Izhodišče

Zelišča sodijo v vrt vsake vrtnarice in vsakega vrtnarja. Z nekaj znanja lahko iz njih pripravimo številne osvežilne in krepčilne zeliščne napitke, jih uporabimo kot začimbe za izboljšanje okusa jedem, z njimi oplemenitimo kise in olja, naredimo kreme in tinkture itd.

Če pobrskamo po spominu naših starih staršev, staršev, pa tudi našem iz otroških dni, lahko ure preživimo ob kramljanju, kako je včasih tudi pri nas potekal organiziran odkup zelišč. Starejši nam vedo povedati, da je odkup sprva potekal celo po vaseh, saj ljudje niso imeli avtomobilov. Kasneje je Droga Portorož zelišča odkupovala na zbiralni postaji Most na Soči, od kjer so jih z vlakom odpeljali v Portorož. Okrog leta 1990 je Droga z odkupom prenehala.

Ena izmed udeleženk študijskega krožka je kot otrok staršem vsako leto pomagala pri nabiranju zelišč in gozdnih sadežev. S prisluznim denarjem si je lahko kupila vse potrebno za novo šolsko leto, z oblačili vred.

Skupina je že od samega začetka imela v mislih dve izhodišči, in sicer kako z nabranimi zelišči in začimbnicami ter njihovimi izdelki prispevati v družinski proračun in kako izboljšati ponudbo zelišč na lokalni tržnici.

Potek

Odrasli, ki jih je zanimala tovrstna tematika, so se srečevali v okviru študijskega krožka Rož'ce z okusom, ki je bil izveden leta 2009. Spoznavali so posamezna zelišča in začimbnice ter širok spekter njihove uporabnosti, ki jim je razširil obzorja za samostojno učenje. Izbor zelišč, tako tistih, ki jih lahko gojimo v svojih zelenjavnih in zeliščnih vrtovih, kot samoniklih, ki jih nabiramo v naravi, je izhajal iz trenutnega znanja udeležencev, njihovih izkušenj pri uporabi in lažšanju lastnih težav. V času srečanj je bilo zapisanih in zbranih veliko receptur za izboljšanje imunskega sistema, pripravo raznovrstnih začimbnih mešanic, lepoutilnih pripravkov in podobno. Tudi male skrivnosti, ki si jih

Slika 1:
Predstavitev zelišč
na sadjarskem
sejmu v Tolminu
(2009).

naše babice izmenjujejo »samo bog ve, od kdaj«, so tako prišle na dan. Udeleženke so delček svojih spoznanj objavile v barvni prilogi glasila EPICenter (danes SOČAsnik), ki ga na dom brezplačno prejmejo vsa gospodinjstva v Zgornjem Posočju. Prav tako so s svojo predstavitevno stojnico sodelovale na sadjarskem sejmu. V študijskem krožku se je srečevalo in učilo osem udeleženk, starih od 40 do 55 let. Srečevale so se tedensko, vodila pa jih je mentorica (domačinka). Prvi dve srečanju je skupina porabila za oblikovanje skupnega cilja in načrta dela, ki ga je tekom srečanj delno tudi spreminjala.

Rezultati in učinki

Vse udeleženke so do danes svoje znanje o zeliščih še nadgradile. Nabirajo jih v naravi, nekatere imajo zeliščne in začimbne vrtove, s pridelki in izdelki pa oskrbujejo svoje gospodinjstvo in gospodinjstva svojih sorodnikov. Posameznice jih prodajajo tudi na lokalni tržnici oziroma so z njimi popestrile jedilnike svojih turističnih počitniških kapacitet. Hkrati so s svojo aktivnostjo ovrednotile tradicionalna znanja, ki so jih nadgradile in jih še nadgrajujejo s samostojnim učenjem.

3.3.2 Študijski krožek – Šola naravne gradnje

Izhodišče

V povprečju večina ljudi preživi v zaprtem prostoru od 80 do 90 odstotkov časa. Prav zato je tako pomembno, iz kakšnih gradbenih materialov je naša hiša oziroma stanovanje. Večina ljudi je prepričanih, da je izbira zdravju in naravi prijaznih gradiv povezana z visokimi stroški, da pomeni vračanje v preteklost in manjše bivalno udobje. Udeleženci študijskega krožka Šola naravne gradnje so z raznovrstnimi pristopi želeli širši javnosti dokazati, da zdravju in naravi prijaznejša gradiva niso nujno draga in nesodobna.

Potek

V študijskem krožku, ki je bil izpeljan leta 2008, se je srečevalo in učilo deset udeležencev (šest moških in štiri ženske), starih od 20 do 60 let. Udeleženci so se srečevali tedensko, vodila pa jih je mentorica (domačinka). Krožek je k sodelovanju povabil tudi zunanjo strokovno sodelavko Matejo A. Leskovar, ki ima znanja s področja naravne gradnje. Kljub temu, da se domača gradiva v splošnem gradbeništvu danes ne uporabljajo več, saj so jih nadomestila umetna anorganska in sintetična gradiva, so bila ravno ta za udeležence krožka zanimiva. Zavedali so se namreč, da se je z njihovo uporabo iz roda v rod prenašalo znanje naših prednikov. Prepričani so bili, da so surovine, ki so določile kulturno krajino in arhitekturne posebnosti Zgornjega Posočja (apnenec, lapor, leh-

njak, ilovica, les, slama, lan, smole, olja, vosek itd.), prav gotovo zanimive za vse ekološko osveščene ter za ljudi s spoštljivim odnosom do dediščine. Tako so udeleženci tekom posameznih srečanj spoznavali omenjene naravne materiale in preizkusili njihovo uporabno vrednost.

Rezultati in učinki

S pridobljenim znanjem je študijski krožek na razpis Ministrstva za okolje in prostor uspešno prijavil projekt Korak naprej v kakovosti bivanja in pridobil sredstva za postavitve razstave na prostem, ki so jo poimenovali Naravna gradnja nekoč in danes. Gostovala je v Tolminu, Kobaridu in Bovcu, leta 2011 tudi v Ljubljani na sejmu Narava - zdravje. Posoški razvojni center je na sejmu v okviru projekta ENERBILD med drugim obiskovalcem predstavil tudi možnosti uporabe naravnih lokalnih gradiv v sodobni gradnji nizkoenergijskih hiš. Nekateri udeleženci študijskega krožka so svojo samostojno obrtniško dejavnost dopolnili z novo ponudbo, npr. s prodajo naravnih voskov in olj za zaščito lesa, pleskanjem bivalnih površin z naravnimi barvami, z obdelovanjem kamna itd., drugi so naravne materiale pri obnovi vgradili v svoja bivališča.

Slika 2:
V Poljubinju so udeleženci v mizararski delavnici soproga ene izmed udeleženk študijskega krožka spoznavali tudi lastnosti lesa.

Slika 3:
Razstava na prostem v Tolminu: Naravna gradnja nekoč in danes (2011).

3.3.3 Študijski krožek – Med zgodovino in sodobnostjo

Izhodišče

Letos Tolminska obeležuje 300. obletnico velikega tolminskega punta. V šolskem letu 2010/11 je Posoški razvojni center izvedel program UŽU – Izzivi podeželja, v okviru katerega so udeleženci spoznavali, kaj se je na omenjenem območju dogajalo pred približno 300 leti, ter razmišljali o primernem načinu obeležitve obletnice. V okviru programa so tako med drugim začeli raziskovati tudi oblačilno kulturo prve polovice 18. stoletja. Pod strokovnim vodstvom Tolminskega muzeja je nežnejši spol udeležencev programa sešil dvanajst primerkov ženskih delovnih oblačil iz tistega časa. Ob zaključku usposabljanja se je skupina znašla v veliki zagati, saj so bila nova spoznanja, do katerih so prišli v okviru svojega raziskovalnega dela, tako obsežna, da so želeli s svojim delom nadaljevati. Istočasno so nekateri udeleženci želeli aktivno sodelovati pri obeležitvi obletnice. Odločili so se, da bodo z delom nadaljevali v študijskem krožku, kjer so se jim priključili novi somišljeniki.

Potek

Tekom posameznih srečanj in odkrivanja vedno novih informacij je začela nastajati zgodba/interpretacija vsakdanjega ženskega kmečkega oblačila iz prve polovice 18. stoletja. Z željo, da bi ohranili lokalni zgodovinski spomin in vzpostavili odnos do kulture oblačenja, so udeleženke sešile nove obleke ali izpopolnile posamezne kose oblačil (ročno šivanje, pletenje, tkanje). V letu 2013 je skupina s svojim programom aktivno sodelovala na številnih javnih prireditvah, na katerih so se Tolminci spominjali tega delčka zgodovine, študijski krožek pa je realiziral prvotno zastavljene cilje.

Trinajst udeleženk, starih od 45 do 70 let, želi pridobljena znanja in veščine v prihodnje zabeležiti tudi za naše zanamce ter jih približati zainteresirani javnosti. V ta namen so postavile tudi svojo predstavitveno stran puntarke.blogspot.com, kjer bodo v naslednjem šolskem letu omenjene vsebine tudi objavile. Skupina je postala v lokalnem okolju zelo prepoznavna, različne organizacije jo večkrat povabijo k sodelovanju na lokalnih prireditvah. Mentorica študijskega krožka je ista kot pri predhodno opisanih krožkih.

Rezultati in učinki

Udeleženke so v življenje ponovno obudile veščine in znanja, ki so jih naši predniki potrebovali, da so lahko izdelali oblačila. Povezale so se s Tolminskim muzejem, pod okriljem katerega nadaljujejo s svojim raziskovalnim delom in v sodelovanju s katerim v etnološki zbirki pripravljajo učne delavnice s prikazi izdelovanja obleke (predenje na preslico in kolovrat, tkanje na tkalsko deščico in statve, krojenje, šivanje, pletenje itd.). Skupina je tudi povezala posamezne organizacije znotraj lokalne skupnosti.

Slika 4:
Udeleženke študijskega krožka Med zgodovino in sodobnostjo prikazujejo vsakdanje delovno kmečko oblačilo iz prve polovice 18. st. na Tolminskem.

Slika 5:
Spoznavanje postopkov tkanja blaga pri eni izmed udeleženk študijskega krožka Med zgodovino in sodobnostjo.

4. PREDSTAVITEV ČEZMEJNEGA OBMOČJA SLOVENIJA-ITALIJA

V okviru projekta čezmejnega sodelovanja Slovenija - Italija 2007–2013 STUDY CIRCLES se bodo aktivnosti odvijale na območju dežel

Furlanije - Julijske krajine in vzhodnega Veneta na italijanski strani ter dela Goriške statistične regije na slovenski strani.

Omenjeno območje lahko razdelimo na:

- (1) Goriško statistično regijo (v projekt je vključen le del regije):
 - a) Zgornje Posočje – občine Bovec, Kobarid in Tolmin;
 - b) občini Brda in Kanal ter severni del Mestne občine Nova Gorica.
- (2) Furlanijo - Julijsko krajino:
 - a) Terske in Nadiške doline;
 - b) italijanska Brda in goriški del Krasa (obsegata 13 občin).
- (3) Vzhodni Veneto (obsega 20 občin).

Glede na geografske, demografske in ekonomske značilnosti so si omenjena območja med seboj tako podobna kot tudi različna.

Karta 1:
Območje izvajanja projekta.

4.1 Goriška statistična regija

V Goriški statistični regiji pilotne študijske krožke izvajata Posoški razvojni center in Ljudska univerza Nova Gorica pod okriljem Andraškoškega centra Slovenije. Pilotne izvedbe potekajo na območju:

A) Zgornjega Posočja – občine Bovec, Tolmin in Kobarid;

B) občin Brda in Kanal ter severnem hribovitem delu Mestne občine Nova Gorica.

Za Goriško statistično regijo je značilna velika raznolikost v geografsko-geološki sestavi, naravni in kulturni dediščini, gospodarski razvosti in izobrazbeni strukturi. Demografska slika regije se v zadnjih desetletjih stalno slabša: delež mlajših od 14 let se zmanjšuje, delež starejših od 64 let pa povečuje. Indeks staranja je v nekaterih območjih narasel tudi na 174,8 (občina Bovec). V zadnjih letih se je zaradi gospodarske krize povečala tudi stopnja brezposelnosti: v občinah Kanal in Nova Gorica presega 10 %. Med prebivalstvom obstajajo razlike tudi glede na stopnjo izobrazbe. V Goriški statistični regiji se delež tistih z višjo izobrazbeno strukturo stalno povečuje, a je še vedno pod slovenskim povprečjem. Opaziti je tudi veliko razliko v dostopnosti vseživljenjskega izobraževanja za prebivalce, ki je vezana na stopnjo izobrazbe. Tisti z višjo izobrazbo imajo večjo dostopnost do izobraževanja in s tem do izboljšanja svojega položaja v družbi, medtem ko velika večina prebivalstva ostaja na obrobju in brez priložnosti za izboljšanje svojega položaja z učenjem. Glede na naravne danosti sodijo v projekt vključena območja Goriške statistične regije med območja z najtežjimi ali relativno ugodnimi razmerami za kmetovanje in razvoj podeželja, a se veliko mladih odloča, da ostanejo po zaključku šolanja v razvitejših mestnih središčih. Govorimo lahko o pojavu depopulacije, ki je značilna za večino od središč oddaljenih ruralnih območij. Območje ima velik naravni potencial ter pomembne kulturno-zgodovinske spomenike. Gospodarska dejavnost ima velik potencial v kmetijstvu in turizmu v vseh njegovih pojavnih oblikah: enogastronomski, kulturni spomeniki ter športni in rekreativni turizem v podeželskem in gorskem okolju. Vse večje povpraševanje po domačih in ekoloških izdelkih je prispevalo k upočasnitvi zmanjševanja števila aktivnega prebivalstva ter k zagonu gospodarskih dejavnosti.

Vizija za prihodnost

Vizija razvoja za prihodnost na tem območju obsega:

- razvoj, povezovanje in trženje proizvodov podeželja (blagovne znamke, tematske poti itd.);
- usposabljanje podeželskega prebivalstva za razvoj in podjetnost;
- podpora investicijam na kmetijah;
- podpora okolju prijaznim načinom kmetovanja;
- krepitev turistične ponudbe na podeželju (turistična infrastruktura, nastanitvene in gostinske zmogljivosti);
- razvoj in izboljšanje infrastrukture na podeželju;
- obnova vasi, ohranjanje in revitalizacija objektov naravne in kulturne dediščine;
- vključevanje naravne in kulturne dediščine, varovanih in zavarovanih območij v turistično ponudbo;
- krepitev društvenega življenja in socialnih vezi na vasi ter ohranjanje identitete;
- raba obnovljivih virov energije.

Da bi navedeno dosegli, je v lokalnem okolju treba:

- spodbujati in razvijati nova znanja;
- ovrednotiti tista obstoječa znanja, ki bi omogočila tudi ustrezno ovrednotenje lokalnih proizvodov in njihovega naravnega okolja;
- ponovno uveljaviti izginjajoče poklice in tradicionalna znanja;
- povečati sodelovanje znotraj skupnosti in med izvajalci;
- povezati ponudnike nastanitvenih in gostinskih storitev ter ostale ponudnike (gastronomije, obrti in kulture itd.).

4.2 Furlanija - Julijska krajina

4.2.1 Terske in Nadiške doline

Območje, na katerem deluje Lokalna akcijska skupina Terske in Nadiške doline, je z geografskega, orografskega in tematskega vidika precej raznoliko. Geografsko sodi v Julijske Predalpe in se neprekinjeno nadaljuje tudi v gorate predele sosednje Slovenije; z orografskega in družbeno-gospodarskega vidika se deli na dve območji:

- Izrazito gorato območje, na katerem večina prebivalcev govori staro slovensko narečje in za katerega sta značilni depopulacija ter propad proizvodnih dejavnosti. Stopnjevanje socialne in gospodarske izoliranosti v primerjavi z razvitejšimi sosednjimi predeli vpliva na strukturne in družbeno-gospodarske razmere območja. Dokončno izumrtje tradicionalnih kmetijskih in gozdarskih panog je privedlo do opuščanja in degradacije območja, kar otežuje izkoriščanje bogatih naravnih in krajinskih danosti v turistične in športne namene (pohodništvo, jahanje, jadralno padalstvo, opazovanje ptic in živali, plezanje itd.). Poleg družbenih posledic je tak razvoj povzročil tudi postopno spreminjanje alpskega in predalpskega sveta. Nekoč obdelana zemljišča se zaraščajo, posledica česar je osiromašenje krajine, ki so jo oblikovale kmetijske dejavnosti ali ukrepi okoljskega vzdrževanja. Kmetijstvo je izgubilo svoje tradicionalno poslanstvo, na goratem območju pa je ohranilo vlogo glavne proizvodne dejavnosti. Razdrobljenost kmetijskega sektorja je razvidna iz specifičnih kazalnikov (npr. število delovnih dni v razmerju do števila zaposlenih v kmetijstvu), ki kažejo na to, da so zaposleni na tem območju pogosto posamezniki s polovičnim delovnim časom ter številni starejši in neaktivni ljudje. Neposredni ukrepi za spodbujanje lokalnih gospodarskih aktivnosti so privedli do zelo skromnih rezultatov zaradi razpršenosti na območju in posledičnega pomanjkanja kritične mase, ki je potrebna za presežanje že ustaljenih razmer.
- Hribovito območje, za katero je značilno gojenje kakovostnih pridelkov (predvsem trte) kot posledica krepitve in širjenja vinogradništva ter povezanih dejavnosti, visoke krajinske vrednosti in prisotnosti infrastrukture. Slednja je spodbudila naseljevanje območja tudi zaradi neposredne bližine sosednjih industrijskih con Vidma in Čedad, ki sta se po-

stopoma združili in povezali.

Identitetna pripadnost je močnejša v tistih skupnostih, ki se prepoznajo v določenih etničnih in jezikovnih okoljih. Te skupnosti pa so vse bolj podvržene demografski krizi.

Vizija za prihodnost

Podeželski turizem, ki doživlja velik razmah tako v Evropi kakor tudi v naši regiji, lahko pripomore k ohranjanju tradicionalnih aktivnosti in spodbudi razvoj celotnega območja. Zlasti vinogradništvo lahko postane povezovalni člen med kmetijstvom, podeželjem in turizmom ter pripomore k večji prepoznavnosti območja – predvsem zaradi nespornega ugleda in priznanja, ki ga je deležen na državnem in mednarodnem trgu (predvsem v Avstriji in Nemčiji).

Podeželski turizem kljub nekaterim uspešnim primerom še ni postal ključni dejavnik gospodarskega razvoja tega prostora. Pomanjkljivosti so vezane na vzpostavlanje sinergij, prepoznavnost območja, skrb za kakovost ponudbe in ustrezne ukrepe za določanje ciljnih skupin turistične ponudbe.

Izvajanje ukrepov, ki združujejo kmetijske dejavnosti s turističnimi storitvami, predvsem s sprejemnimi kapacitetami, zahteva inovativne podjetniške prijeme. Pri tem je glavni poudarek na vzpostavljanju sinergij med območjem in kmetijstvom, kar lahko spodbudi celotno lokalno gospodarstvo. Posebno vlogo imajo tiste turistične storitve, ki obujajo kakovostno kmetijsko-živilsko proizvodnjo, obrtniške dejavnosti ter spoštovanje prostora in njegovih okoljskih, krajinskih, zgodovinskih, umetniških in kulturnih značilnosti z vzpostavljanjem usklajene turistične ponudbe.

Možna razvojna področja:

- izobraževalne dejavnosti v primarnem sektorju za spodbujanje kmetijstva in proizvodnje nižnih izdelkov, ki so šele v povojih (reja drobnice, gojenje kostanja, trte itd.);
- izobraževalne dejavnosti na področju turizma s posebnim poudarkom na netradicionalnih sprejemnih kapacitetah (B&B, penzioni itd.);
- razvoj manjših kmetijskih aktivnosti;
- povezovanje naravnih in zgodovinsko-kulturnih značilnosti območja pri snovanju turistične ponudbe.

4.2.2 Brda in Goriški Kras

Brda

Območje Brd, ki se razprostira tako na slovenski kot na italijanski strani, sestavlja neprekinjena veriga prisojnih, bolj ali manj priostrenih gričev, ki jih na severu ščitijo Julijske Prealpe, na jugu pa se odpirajo proti Jadranu. To ugodno vpliva na lokalno podnebje, kjer ni večjih temperaturnih sprememb. Tla so peščeno-lapornata kot posledica umikanja morja, kar je pripomoglo k nastanku ugodnih pogojev za gojenje trte in pridelavo vrhunskih vin vse od rimskih časov.

Na tem območju, ki ima s prostorskega vidika veliko skupnega z gričevnatim svetom Čeda in Čente, so strukturni elementi, povezani z vinogradništvom, botrovali tudi bogati krajinski vrednosti posameznih krajev in naselij.

Gre za infrastrukturno dobro povezano območje nedaleč od urbanih središč, na katerem pridelujejo kakovostne kmetijske izdelke, predvsem na področju vinogradništva. Ponaša se s prek 1200 hektarjev vinogradov, številnimi vini z zaščitnim geografskim poreklom in zanimivo kulinarično ponudbo.

Kmetijstvo je glavna proizvodna dejavnost na območju, sledita mu trgovina in storitvena dejavnost. Obrtno-proizvodni sektor je prisoten predvsem na območju Občine Krmin.

Ob vinogradništvu sta se razvila tudi sadjarstvo in vrtnarstvo. Brda so znana po svoji odlični kulinarični ponudbi: pršut, salame, klobase, češnje in slive iz Brd, radič goriška roža, žganje, sladice, kot so goriška gubana, potica, med.

V zadnjih letih so izvedli pomembne investicije za zagotavljanje boljše dostopnosti tudi v turistične namene in ukrepe za uvajanje strategij prostorskega marketinga.

Pomembna razvojna perspektiva za območje je turizem v povezavi s prizadevanjem za ohranjanje narave, z vrednotenjem lokalnih kultur, s promocijo vinsko-kulinaričnih izdelkov in zdravega okolja.

Zadnja leta so nastali številni razvojni projekti za vrednotenje bogate dediščine tega območja in za privabljanje turistov, med katerimi je npr. projekt »Slow Collio: un paesaggio da bere« (Slow Collio: pokrajina z užitek, pobudnica Goriška pokrajina). V okviru tega projekta so

zgradili kolesarske proge in povezali razne obstoječe pešpoti ter tako omogočili »okolju prijazno« spoznavanje tega vinorodnega okoliša.

Goriški Kras

Goriški Kras se razprostira severozahodno od Tržaškega Krasa. Gre za območje apnenčastega izvora, ki meji na severovzhodu na Vipavsko dolino, na zahodu na Sočo in Furlansko nižino, na vzhodu pa na sosednjo Slovenijo. Goriški Kras se od Tržaškega Krasa razlikuje predvsem zaradi bližine alpskega sveta in reke Soče. Razprostira se na 68 km² (približno 17 % celotnega pokrajinskega območja) in se nadaljuje tudi na slovenski strani.

S klimatskega vidika se nahaja na meji med atlantskim in celinskim podnebjem, kar je privedlo do posebnih mikroklimatskih razmer, ki omogočajo uspevanje različnih rastlinskih vrst in bogato biotsko raznolikost pokrajine.

Zanj so značilne lijaku podobne vrtače različnih velikosti (od nekaj metrov do več sto metrov) s tipično rdečo zemljo na dnu, ki je posledica razpada apnenčastih skal; s ptičje perspektive dajejo vtis posebne lunine pokrajine. V njihovi notranjosti, kjer pogosto pridelujejo različne vrste kmetijskih pridelkov, nastajajo izrazite toplotne spremembe, v globljih vrtačah dobimo celo značilno gorske mikroklimatske razmere.

Goriški Kras je utrpel največ škode za časa prve svetovne vojne, ko je prišlo do skoraj popolnega uničenja lokalnega rastlinstva. Ukrepi pogozdovanja, ki so jih izpeljali v poznejših obdobjih, so omogočili ponovno razmnoževanje avtohtonih vrst (graden, črni gaber, jesen itd.) ob prisotnosti črnega bora, ki so ga zasadili po uničenju vegetacije z namenom, da bi kolonizirali območje.

Z družbeno-gospodarskega vidika sta na Krasu manj razviti industrijska in storitvena dejavnost, za primarni sektor pa so značilne manjše kmetije.

Doprinos posameznih proizvodnih dejavnosti k dodani vrednosti na prebivalca znaša za primarni sektor 1,15 %, za industrijski sektor 28 %, za storitveni sektor pa 70 %. Stopnja zaposlenosti prebivalcev je za eno točko pod deželnim povprečjem.

Na turističnem področju je v zadnjih letih prišlo do znatnega povečanja števila nastanitvenih kapacitet (hoteli in B&B), vendar gre za dokaj nehomogen razvoj.

Z demografskega vidika je za to območje značilen znaten upad števila prebivalcev (2,5 % med letoma 2001–2005), stopnja izobrazbe prebivalcev je v skladu z deželnimi podatki, predvsem kar zadeva podeželska območja.

Etnično in kulturno sestavo prostora zaznamuje ponekod celo večinska prisotnost prebivalcev slovenskega izvora.

Območje je zelo razdrobljeno s prostorskega in družbeno-gospodarskega vidika, tudi pri društvenem delovanju je značilen velik individualizem. Indeks staranja je zelo visok (194, 109).

Lokalna razvojna strategija cilja na razvoj trajnostnega podeželskega turizma in na spodbujanje številnih kulturnih, zgodovinskih, okoljskih, krajinskih in kmetijskih znamenitosti, ki bi pritegnile obiskovalce in tako omogočile uveljavljanje podjetništva med mlajšimi in ženskami, da se prepreči odseljevanje.

Kras je znan po svoji tipični kulinarični ponudbi. Med tipične izdelke prištevamo: suhomesnate izdelke, žganje, povrtnine in sadje (beluše, jabolka in breskve) ter odlične severnojadranske ribe.

Vizija za prihodnost

Razvojne prioritete:

- razvoj modela turističnih kapacitet znotraj samega družbenega tkiva vasi;
- kulturne in rekreacijske pobude, ki lahko obogatijo lokalno turistično ponudbo;
- gospodarske dejavnosti primarnega in sekundarnega sektorja, povezane z viri in zgodovino območja, ki jih je treba ovrednotiti z ukrepi teritorialnega marketinga;
- projekti za obujanje in vrednotenje podeželja.

Naravni rezervat doberdobsko in prelosno jezero, Tržaški in Goriški Kras ter kraška območja Julijske krajine, ki zajemajo občine Doberdob, Devin-Nabrežina, Repen, Dolina, Sovodnje, Zgonik in Trst, so območja, ki so pomembna za skupnost.

Muzej na prostem prve svetovne vojne na Krasu nudi vrsto tematsko zasnovanih učnih poti, ki potekajo po ozemlju med doberdobskim in komenskim Krasom. Obravnavane tematike se razlikujejo od kraja do kraja. Učne poti so opremljene z informativnimi tablamami in oznakami medobčinskih in čezmejnih poti, povezanih z drugimi tematskimi potmi na italijanskem in slovenskem ozemlju.

Posebno zanimiv je projekt Carso 2014 (pobudnica Goriška pokrajina), ki promovira prekvalifikacijo območja, vrednotenje obstoječih virov, spodbujanje kulturnega turizma v povezavi z zgodovinskimi dogodki in okoljskimi ter krajinskimi viri z izgradnjo muzeja na prostem in vzpostavitev novih priložnosti za gospodarski razvoj.

4.3 Vzhodni Veneto

Območje Vzhodnega Veneta leži na meji med Benetkami in Furlanijo - Julijsko krajino. Sestavlja ga 22 občin s približno 235.000 prebivalci. Zanj je značilna velika prisotnost turistov na obali. V zaledju je razširjena pridelava žit predvsem na območju Bonifike na jugu, severni del pa zaznamujejo prometne infrastrukture, naseljena območja in vinogradi.

Vzhodni Veneto, ki se nahaja na skrajnem vzhodu dežele Veneto in meji na jugu na Jadransko morje, je v glavnem ravninsko območje. V preteklosti so ga prekrivali gosti gozdovi, v prejšnjem stoletju pa so izvedli razne ukrepe melioracije. Pomembno vlogo ima voda z lagunami in rekami. V povojnih letih do danes je število prebivalcev na tem območju beležilo precej visoko rast v primerjavi s pokrajinskim in deželnim povprečjem.

Najpomembnejše proizvodne dejavnosti na območju Vzhodnega Veneta so trgovina (15 % aktivnega prebivalstva), turizem (8,4 %), gradbeništvo (14,7 %) in kmetijstvo (5 %). V proizvodni dejavnosti je največ zaposlenih, čeprav je glavni poudarek na storitvenem sektorju. Na območju ni proizvodnih grozdov. Približno dve tretjini prebivalcev delata v storitvenem sektorju.

S turističnega vidika so posebej priljubljena nekatera mesta na obali, kot so Bibione, Caorle, Eraclea, Jesolo in Cavallino-Treporti, kjer beležijo okrog 2,5 milijonov obiskov letno. V zaledju se razprostira značilna ravninska pokrajina, ki jo zaznamujejo reke Tilment, Lemene, Livenza, Piave in Sile. Tu pridelujejo predvsem sadje in žita ter gojijo trto. Tradicija obalnega turizma je že ustaljena, druge oblike turističnega razvoja pa so predvsem v zaledju šele v povojih. Zelo nagel prehod iz pretežno kmetijskega gospodarstva na obmorski turizem je negativno vplival na lokalno identiteto.

Vizija za prihodnost

Razvojna vizija sloni na vrednotenju naravnih in zgodovinsko-kulturnih značilnosti območja ter na povezavi turistične ponudbe z zaledjem. To bo spodbudilo celovit razvoj dejavnosti, vezanih na kmetijstvo, obrtništvo in podeželski turizem s promocijo trajnostnega turizma.

Da bi to dosegli, je v okolju treba:

- vzpostaviti sodelovanje med podjetniki in institucijami;
- doseči razvoj novih kompetenc;
- vzpostaviti mreženje akterjev;
- obuditi tradicionalna znanja, ki čedalje bolj izumirajo;
- vzpostaviti sinergije z drugimi projekti na območju.

5. MENTORJI ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

Mentor v študijskih krožkih mora izkazovati številna znanja, veščine in sposobnosti, ki so potrebni za uspešno delo študijskega krožka. Imeti mora naslednje kompetence:

Medkulture kompetence:

- a) odprtost (empatija) za kulturne razlike in tradicije,
- b) sposobnost ustvarjanja pogojev za medkulturni dialog.

Socialne kompetence:

- a) sposobnost vzpostavljanja dobrih odnosov z drugimi,
- b) sodelovanje/delo v timih, skupnosti,
- c) strpnost do drugih,
- d) sposobnost za sklepanje kompromisov.

Povezanost z okoljem, skupnostjo:

- a) smotrna uporaba virov v lokalni skupnosti,
- b) dialog (v kraju, med kraji),
- c) spodbujanje odraslih k aktivnemu vključevanju v lokalno skupnost,
- d) razumevanje povezanosti med programom dela in lokalno skupnostjo.

Kompetenca učenje učenja:

- a) obvladovanje strategij samostojnega učenja,
- b) načrtovanje življenjske poti oziroma osebnega razvoja.

Kompetenca samoiniciativnosti in podjetnosti:

- a) sposobnost organiziranja,
- b) sposobnost koordiniranja,
- c) sposobnost načrtovanja,
- d) sposobnost vodenja,
- e) sposobnost odločanja.

Kompetenca izražanja:

- a) obvladovanje maternega jezika v smislu hitrega pridobivanja in pravilnega razumevanja pridobljenih informacij,
- b) sposobnost pisnega in ustnega sporočanja,
- c) sposobnost kontekstualizacije in interpretacije idej in informacij.

Profesionalne kompetence:

- a) podpiranje vseživljenjskega učenja,
- b) poznavanje andragoškega cikla, načrtovanja učenja, spremljanje in ocenjevanje učenja,
- c) zanesljivost v izpolnjevanju programa, ciljev ter njihovem povezovanju s potrebami ciljne skupine,
- d) razumevanje politike in ciljev institucije.

Ostala znanja, ki naj bi jih imel mentor:

- a) vsaj osnovno obvladovanje IKT in komuniciranja z javnostjo,
- b) obvladovanje aplikacij za vnos podatkov o študijskih krožkih.

5.1 Usposabljanje mentorjev študijskih krožkov

Oseba, ki želi postati mentor študijskih krožkov, mora uspešno opraviti Temeljno usposabljanje za mentorje študijskih krožkov. To je pogoj, da študijski krožki lahko potekajo skladno z načeli in primeri dobre prakse.

Usposabljanje mentorjev študijskih krožkov v projektu STUDY CIRCLES poteka pod okriljem nacionalne organizacije za izobraževanje odraslih – Andragoškega centra Slovenije ob sodelovanju Posoškega razvojnega centra in Ljudske univerze Nova Gorica.

180-urno usposabljanje poteka v treh oblikah, in sicer kot:

- delavnice,
- srečanja v spletni učilnici in
- poskusne izvedbe študijskih krožkov na celotnem območju izvajanja projekta.

Pred vključitvijo v usposabljanje za mentorja je vsak kandidat za mentorja študijskih krožkov izpolnil samoevalvacijski obrazec, iz katerega so razvidne njegove kompetence. O ustreznosti kandidatov za mentorje je odločala komisija, sestavljena iz predstavnikov projektnih partnerjev, ki je na podlagi prejetih samoevalvacijskih vprašalnikov in intervjujev ocenila primernost posameznih kandidatov za usposabljanje in vodenje študijskih krožkov. Pri naboru udeležencev so imeli prednost tisti, ki uporabljajo oba jezika.

Izobraževanje za mentorje ŠK je zastavljeno dvojezično:

- na delavnicah je prisoten tolmač,
- gradiva v spletni učilnici so na voljo tako v slovenskem kot italijanskem jeziku,
- poskusne izvedbe študijskih krožkov so prilagojene potrebam in možnostim udeležencev ter potekajo v slovenskem in italijanskem jeziku, odvisno od lokacije izvajanja krožka.

Usposabljanje obsega teoretični in praktični del ter evalvacijo.

- Teoretični del obsega 116 ur in ga sestavljajo naslednji sklopi:
 - a) delavnice – 48 ur,
 - b) e-izobraževanje – 40 ur,
 - c) priprava seminarske naloge – 28 ur.
- Praktični del (izvedba pilotnega študijskega krožka) obsega vsaj 40 andragoških ur, skladno z izraženimi izobraževalnimi potrebami lokalnega oziroma čezmejnega območja.
- Evalvacija (24 ur) se nanaša na:
 - a) praktične izvedbe pilotnih študijskih krožkov,
 - b) uspešnost doseganja zastavljenih akcijskih ciljev.

6. VIRI

Viri:

1. Bogataj N. (ur.). (2012). ŠTUDIJSKI KROŽKI: iz korenin k novim izzivom za življenje v skupnosti. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.
2. Bogataj N. (2012). Analiza študijskih krožkov – nelektorirano poročilo stanja in trendov.
3. Bogčataj N. ... [et al.]. (2013). ŠTUDIJSKI KROŽKI kot prispevek k razvoju lokalne skupnosti. Radeče: JZ KTRC.
4. Contini M.G. (2000). Il gruppo educativo. Rim: Carocci.
5. Dahrendorf R. (1995). Quadrare il cerchio. Benessere economico, coesione sociale e libertà politica. Bari-Rim: Laterza.
6. Del Gobbo G. (2012). RAZVOJ SKUPNOSTI, Lokalni pristopi – delavnice oblikovanja projekta za razvoj skupnosti. Transdisciplinarni oddelek UNESCO za človeške vire in kulturo miru na Univerzi v Firencah.
7. Fazzi L. (2007). Governance per le imprese sociali e il nonprofit. Rim: Carocci.
8. Fazzi L. (2003). Costruire politiche sociali. Franco Angeli, Milan.
9. Frauenfelder E. (1976). Il lavoro di gruppo. Guida alla strutturazione di gruppi di apprendimento/lavoro. Le Monnier, Firenze.
10. Kutin M. (ur.). (2007). Regionalni razvojni program Severne Primorske (Goriške statistične regije) 2007–2013. Kobarid: Posoški razvojni center.
11. Lai F. (2006). La creatività sociale. Una prospettiva antropologica sull'innovazione. Rim: Carocci.
12. Malinghetti R. (2005). Oltre lo sviluppo. Rim: Meltemi.
13. Mortari L. (ur.). (2008). Educare alla cittadinanza. Bruno Mondadori. Milan.
14. Orefice P. (2009). Pedagogia Scientifica. Rim: Editori Riuniti.
15. Orefice P. (2006). La Ricerca Azione Partecipativa. Voll II. Neapelj: Liguori.
16. Orefice P. ... [et al.]. (2012). Agua entre riesgos y oportunidades. Capacitación e investigación en contextos de emergenci. Firenze: Edizioni via Laura.
17. Parekh, Bhikhu (2000). Rethinking Multiculturalism. Cultural Diversity and Political Theory. New York: Palgrave.
18. Trigilia C. (2005). Sviluppo locale. Bari-Rim: Laterza.
19. Quaglino G. P., Casagrande S., Castellano A. (1992). Gruppo di lavoro – Lavoro di Gruppo. Raffaello Cortina Editore.
20. Vrečer N. (2011). Medkulturne kompetence kot prvi pogoj za uspešen medkulturni dialog. V: Medkulturni odnosi kot aktivno državljanstvo (Lukšič-Hacin, Marina; Milharčič Hladnik, Mirjam; Sardoč, Mitja (ur.). Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, str. 169–179. Dosegljivo tudi na: <http://isim.zrc-sazu.si/sites/default/files/9789612542719.pdf>

Spletni viri:

1. Razvojni program občine Tolmin za obdobje 2013–2020. (.pdf). (Online). (Citirano: 30. 3. 2013). Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.tolmin.si/sl/19/o/399>
2. Study Circles: History&Resources. (Online). (Citirano: 5. 9. 2012). Dostopno na spletnem naslovu: www.context.org/ICLIB/IC33/Andrews.htm
3. SURS. SI-STAT portal. (Online). (Citirano: 4. 9. 2012). Dostopno na spletnem naslovu: <http://pxweb.stat.si/pxweb/dialog/statfile2.asp>
4. Študijski krožki. Mi – zate: Osebna izkaznica. (Online). (Citirano: 5. 8. 2013). Dostopno na spletnem naslovu: <http://sk.acs.si/index.php?id=35>
5. Študijski krožki. Mi – zate: Načela, cilji in namen. (Online). (Citirano: 5. 8. 2013). Dostopno na spletnem naslovu: <http://sk.acs.si/index.php?id=40&d=1&m=6&y=2012>

7. PRILOGE

7.1 Podobnosti in razlike med slovensko prakso študijskih krožkov in študijskimi krožki v projektu Čezmejnega sodelovanja Slovenija - Italija 2007–2013

Področje	Študijski krožki (ŠK) v Sloveniji	Pilotni študijski krožki v projektu STUDY CIRCLES
Območje izvajanja ŠK	Slovenija	Slovenija (del Goriške statistične regije) in Italija (del dežele Furlanije Julijske krajine, Vzhodni Veneto)
Jezik	slovenščina	slovenščina in italijanščina – težiti k dvojezičnosti udeležencev
Materialni viri	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, lokalna skupnost in sponzorji	Evropski sklad za regionalni razvoj in nacionalna sredstva
Število mentorjev v ŠK	1 mentor	2–3 mentorji in (po potrebi) prevajalec
Število udeležencev v eni izvedbi temeljnega usposabljanja za mentorje ŠK	16–20	10–15
Strokovni izvajalci temeljnega usposabljanja	<ul style="list-style-type: none"> e-mentor vodja delavnic komisija za izbor kandidatov v usposabljanje 	<ul style="list-style-type: none"> e-mentor vodja delavnic komisija za izbor kandidatov v usposabljanje
Obseg temeljnega usposabljanja	62 ur	180 ur, ker sta vključeni tudi: <ul style="list-style-type: none"> prva izvedba ŠK in evalvacija
Izvajalec temeljnega usposabljanja	Andragoški center Slovenije	Andragoški center Slovenije v sodelovanju s Posoškim razvojnim centrom in Ljudsko univerzo Nova Gorica
Izobrazbeni pogoji za vključitev v temeljno usposabljanje	<ul style="list-style-type: none"> srednješolska izobrazba izkušnje pri delu z odraslimi ali praksa z učenjem v ŠK 	<ul style="list-style-type: none"> najmanj 5. stopnja izobrazbe
Pričakovane kompetence mentorjev ŠK, skladne s kvalifikacijo EU	<ul style="list-style-type: none"> socialne kompetence vpetost v lokalno okolje kompetenca učenje učenja kompetenca samoiniciativnosti in podjetnosti spodobnost izražanja profesionalne kompetence 	<ul style="list-style-type: none"> medkulturna kompetenca socialna kompetenca povezanost z okoljem, skupnostjo kompetenca učenje učenja kompetenca samoiniciativnosti in podjetnosti kompetenca izražanja profesionalne kompetence ostala znanja: IKT itd.
Pogoji za zaključek usposabljanja in pridobitev licence	<ul style="list-style-type: none"> 80% udeležba pozitivna ocena e-mentorja pozitivna ocena seminarske naloge s predpisano strukturo rednost in kakovost sodelovanja v spletnem dokumentiranju izvedb 	<ul style="list-style-type: none"> 75% udeležba pozitivna ocena e-mentorja pozitivna ocena izvedbenega načrta s predpisano strukturo komisijsko mnenje o izvedbi in dokumentaciji ŠK z najmanj 40 urami po načelih projekta
Izdajatelj licence	Andragoški center Slovenije	Andragoški center Slovenije
Trajanje ŠK v urah	najmanj 25	najmanj 40
Število srečanj v okviru ŠK	najmanj 6	najmanj 12
Sodelujoči v ŠK	<ul style="list-style-type: none"> mentor ŠK udeleženci ŠK (animator ŠK je eden izmed udeležencev) 	<ul style="list-style-type: none"> mentorji ŠK udeleženci ŠK
Udeleženci ŠK	zainteresirani domačini oziroma lokalno prebivalstvo	zainteresirani domačini oziroma lokalno prebivalstvo na območju izvajanja projekta
Število udeležencev v ŠK	5–12	10–12

7.2 Izbrani statistični podatki za območje izvajanja projekta

7.2.1 Izbrani statistični podatki za obravnavan del Goriške statistične regije

Občina	Površina občine (km ²)	Število prebivalcev (1. 1. 2012)	Gostota naseljenosti (1. 1. 2012, preb./km ²)	Povprečna starost (1. 1. 2012)	Indeks staranja (1. 1. 2012)
Občina Bovec	367	3.186	8,7	45,3	174,8
Občina Kobarid	192	4.179	21,7	44,6	152,5
Občina Tolmin	382	11.628	30,4	44,4	153,6
Občina Brda	72	5.761	80	43,8	144,7
Občina Kanal	147	5.683	38,8	44	144,6
Mestna občina Nova Gorica	280	32.000	114,5	43,6	135,9

Vir: SURS

7.2.2 Izbrani statistični podatki za obravnavan del Furlanije - Julijske krajine

7.2.2.1 Izbrani statistični podatki za območje Terskih in Nadiških dolin

Območje	Občina	Površina občine (km ²)	Število prebivalcev (2010)	Gostota naseljenosti (2010)	Indeks staranja (2005)
Nadiške doline	Občina Dreka	13,4	141	10,5	1520
	Občina Garmak	16,4	395	24,1	253
	Občina Prapotno	33,2	829	25	191
	Občina Podbonesec	48	1.052	21,9	363
	Občina Podutana	27	1.210	44,8	195
	Občina Špeter	24,1	2.207	91,6	156
	Občina Sovodnje	22,11	506	22,9	347
	Občina Srednje	19,8	413	20,9	343
	Občina Tavorjana	34,9	2.266	64,9	205
	Občina Čedad	50,5	11.615	230	177
Terske doline	Občina Ahten	33,4	1.893	56,7	192
	Občina Fojda	46,6	3.039	65,2	183
	Občina Bardo	52,8	711	13,5	293
	Občina Magnano in Riviera	8,5	2.393	281,5	169
	Občina Neme	33,9	2.789	82,3	214
	Občina Tipana	65,6	699	10,7	244
	Občina Čenta	35,1	9.148	260,6	196

7.2.2.2 Izbrani statistični podatki za območje Goriških Brd

Območje	Občina	Površina (km ²)	Število prebivalcev	Gostota naseljenosti	Povprečna starost	Kulturne značilnosti
Goriška Brda	Števerjan	10,57	811	76,7	45,3	Vključena v območje za zaščito slovenskega jezika v skladu z zakonoma 482/99 in 38/01
	Dolenje	12,49	387	31	46	Vključena v območje za zaščito furlanskega jezika v skladu z zakonoma 482/99 in 38/01
	Krmin	34,58	7698	222,6	46,9	Vključena v območje za zaščito slovenskega in furlanskega jezika v skladu z zakonoma 482/99 in 38/01
	Medea	7,3	979	134,1	46,6	Vključena v območje za zaščito furlanskega jezika v skladu z zakonoma 482/99 in 38/01
	Moša	6,09	1674	275,9	45,2	Vključena v območje za zaščito furlanskega jezika v skladu z zakonoma 482/99 in 38/01
	Koprivno	6,22	1747	280,9	44,7	Vključena v območje za zaščito furlanskega jezika v skladu z zakonoma 482/99 in 38/01

7.2.2.3 Izbrani statistični podatki za območje Goriškega Krasa

Območje	Občina	Površina (km ²)	Število prebivalcev	Gostota naseljenosti	Povprečna starost	Kulturne značilnosti
Goriški Kras	Doberdob	26,85	1462	54,5	44,8	Vključena v območje za zaščito slovenskega jezika v skladu z zakonoma 482/99 in 38/01
	Sovodnje ob Soči	16,41	1739	106	45,8	Vključena v območje za zaščito slovenskega jezika v skladu z zakonoma 482/99 in 38/01
	Tržič	20,52	27877	1358,5	46,3	Vključena v območje za zaščito slovenskega in furlanskega jezika v skladu z zakonoma 482/99 in 38/01
	Zagraj	14,14	2267	160,3	45,8	Vključena v območje za zaščito slovenskega in furlanskega jezika v skladu z zakonoma 482/99 in 38/01
	Foljan-Redipulja	7,77	3071	395,2	45,7	
	Ronke	16,98	12130	714,4	44,6	Vključena v območje za zaščito slovenskega jezika v skladu z zakonoma 482/99 in 38/01

7.2.3 Izbrani statistični podatki za območje Vzhodnega Veneta

Območje	Občina	Površina občine (km ²)	Število prebivalcev (1. 1. 2009)
Vzhodni Veneto	Občina Annone Veneto	25,79	3.946
	Občina Caorle	151,39	11.987
	Comune Cavallino Treporti	110,89	13.288
	Občina Ceggia	21,89	6.088
	Občina Cinto Caomaggiore	21,84	3.281
	Občina Concordia Sagittaria	66,50	10.759
	Občina Eraclea	95,05	12.789
	Občina Fossalta di Piave	9,74	4.282
	Občina Fossalta di Portogruaro	31,17	6.024
	Občina Gruaro	17,24	2.786
	Občina Jesolo	95,59	24.875
	Občina Meolo	26,72	6.442
	Občina Musile di Piave	45,07	11.395
	Občina Noventa di Piave	18,07	6.599
	Občina Portogruaro	102,31	25.359
	Občina Pramaggiore	24,21	4.670
	Občina Quarto d'Altino	28,16	8.007
	Občina San Donà di Piave	78,73	40.735
	Občina San Michele al Tagliamento	112,28	11.938
	Občina Santo Stino di Livenza	68,13	13.006
Občina Teglio Veneto	11,52	2.276	
Občina Torre di Mosto	38,34	4.703	

8. VEČ INFORMACIJ O IZVAJANJU ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

Na območju občin Bovec, Kobarid in Tolmin

Posoški razvojni center

www.prc.si

Kontakt:

Patricija Rejec

E: patricija.rejec@prc.si

T: +386 5 38 41 506

Na območju občin Brda in Kanal ter delu Mestne občine Nova Gorica

Ljudska univerza Nova Gorica

www.lung.si

Kontakt:

Anja Nemec, Mateja Pelikan

E: anja.nemec@lung.si, mateja.pelikan@lung.si

T: +386 5 335 31 15

Na območju Terskih in Nadiških dolin

Lokalna akcijska skupina Torre Natisone Gal

www.torrenatisonegal.it

Kontakt:

Guglielmo Favi, Enrichetta Pinosa

E: torrenatisonegal@gmail.com

T: +39 0432 793295

Na območju Brd in Goriškega Krasa

Vodilni partner projekta ENFAP FVG

www.enfap.fvg.it

Kontakt:

Elena Slanica, Marialucia Mastroberti

E: slanica@enfap.fvg.it, mastroberti@enfap.fvg.it

T: +39 0481 533148, +39 0403 789442

Na območju Vzhodnega Veneta

Organizacija Donneuropee Formazione & Marketing

www.donneuropee.net

Kontakt:

Loredana Fregonese

E: info@donneuropee.it

T: + 39 0422 791064

9. OSEBNA IZKAZNICA PROJEKTA

Naslov projekta:

Čezmejni laboratorij za razvoj človeških virov in mrež sodelovanja za ovrednotenje znanja in virov na območju

Akronim:

STUDY CIRCLES

Vodilni partner:

Comitato regionale dell'ENFAP del FVG

Ostali partnerji v projektu:

Posoški razvojni center • Ljudska univerza Nova Gorica • Andragoški center Slovenije • Torre Natissone Gal • Donneuropee Formazione & Marketing • Gal Venezia Orientale • Provincia di Gorizia • IAL Friuli Venezia Giulia • Centro Territoriale Permanente per l'Educazione degli adulti Isis "Brignoli Einaudi-Marconi" Gradisca d'Isonzo • Provincia di Venezia

Trajanje projekta:

Oktober 2011–oktober 2014

Lokacija projekta:

območje Vzhodnega Veneta, Terske in Nadiške doline, Brda in Kras na italijanski strani, Zgornje Posočje, Občina Kanal, Goriška Brda in hribovski del Mestne občine Nova Gorica

Vrednost projekta:

714.971,63 EUR

Uradna spletna stran projekta:

www.study-circles.eu

provincia di gorizia
province di gurizia
pokrajina gorica

ctpeda

PROVINCIA
DI VENEZIA

Projekt sofinanciran v okviru Programa čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007-2013 iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj in nacionalnih sredstev. / Progetto finanziato nell'ambito del Programma per la Cooperazione Transfrontaliera Italia-Slovenia 2007-2013, dal Fondo europeo di sviluppo regionale e dai fondi nazionali.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI
RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO

Ministero dell'Economia
e delle Finanze